

BARBARA GŁOWACKA

XIX Międzynarodowy Kongres Entomologii

W dniach 28 VI–4 VII 1992 r. odbył się w Chinach w Pekinie XIX Międzynarodowy Kongres Entomologii "Żyjąc z owadami". Kongres odbywał się w Pekinśkim Międzynarodowym Centrum Zjazdowym położonym obok miasteczka olimpijskiego wybudowanego przed kilku laty z okazji Olimpiady Krajów Azjatyckich.

Program działania Centrum wypełniony jest na najbliższe 2 lata organizowaniem międzynarodowych konferencji, co świadczy, że Chiny izolujące się przez tysiąclecia od reszty świata stają się stopniowo dostępne dla cudzoziemców. Rok 1992 nazwano "Złotym Rokiem Podróży" przygotowując w Pekinie festiwale, koncerty i kulinarne atrakcje dla turystów zagranicznych, oraz proponując liczne trasy wycieczkowe po terenie Chin. Wszystko po cenach światowych, wskutek czego turysta za wstęp do zabytkowej "Świątyni Niebios" płaci 50 razy drożej niż Chińczyk.

W Kongresie ogółem wzięło udział około 3400 uczestników, w tym 15 osób z Polski. Ze względu na ogromne bogactwo tematyki obrady odbywały się w 18 sekcjach podzielonych na 127 sympozjów. Wygłoszono około 2300 referatów dotyczących m.in. systematyki owadów, biologii, fizjologii i biochemii komórkowej, bioinżynierii, ekologii, entomologii leśnej, metod zwalczania, chorób owadów, jedwabnictwa, pszczelarstwa, entomologii sądowej itp. Uczestnicy wysłuchali 7 wykładów plenarnych oraz obejrzeni ponad 1100 posterów przedstawionych na 2 sesjach plakatowych. Ponadto dla zagranicznych uczestników Kongresu zorganizowano wycieczkę entomologiczną na położone w odległości 40 km od Pekinu Wonne Wzgórze (Fragrant Hill), zapewniając im równocześnie zezwolenie na wywiezienie z Chin zebranych okazów owadów.

Sekcja "Entomologia leśna" obejmowała 7 sympozjów: "Ostatnie osiągnięcia entomologii leśnej w północno-wschodniej Azji", "Wzajemne związki między grzybami, kornikami i drzewami żywicielskimi", "Właściwości szkodliwych owadów leśnych oraz gradacji", "Owady szyszek i nasion", "Owady mające wpływ na odnowienia", "Integrowana regulacja i zwalczanie szkodliwych owadów leśnych", "Ekologiczne problemy owadów w lasach". Wygłoszono 85 referatów zamówionych przez organizatorów poszczególnych sympozjów. Ponadto odbyło się sympozjum pod ogólnym tytułem "Entomologia leśna",

podczas którego przedstawiono około 60 referatów. W sesji posterowej zaprezentowano 160 prac, głównie autorów chińskich. Poszczególne sympozja odbywały się równolegle, a w materiałach kongresowych opublikowano jedynie streszczenia referatów, możliwe więc było zapoznanie się tylko z wybranymi zagadnieniami. Kongres stworzył jednak możliwość wymiany informacji i poglądów między specjalistami z różnych krajów oraz dyskusji podczas bezpośrednich kontaktów.

Sporo uwagi poświęcono szkodliwym owadom leśnym w Chinach, szczególnie barczatce *Dendrolimus punctatus* żyjącej na sośnie *Pinus massoniana*. Do jej zwalczania wykorzystuje się na dużą skalę środki biologiczne, zwłaszcza wirusy i grzyby owadobójcze z grupy *Fungi Imperfecti*. M.in. w 1984 r. wykonano samolotowe zabiegi na powierzchni 48 tys. ha, stosując zarodniki grzyba *Beauveria*. W Japonii głównym problemem ochrony lasu jest przenoszony przez żerdziankę *Monochamus alternatus* nicien *Bursaphelenchus xylophilus* powodujący zamieranie sosny. Zapobieganie szkodom, które rocznie szacuje się na 1 mln m³ polega na zabiegach redukujących liczebność owada – wektora chorobotwórczego nicienia.

Interesujące badania nad interakcją owad – roślina żywicielska prowadzone są w Australii, gdzie najważniejszym (84% pow. leśnej) rodzajem lasotwórczym jest eukaliptus atakowany głównie przez gatunki *Chrysomelidae*. Ze względu na szybki wzrost i niski wiek rębności eukaliptusy są obiecującą grupą gatunków, z których można oczekiwać uzyskania odmian odpornych na szkodliwe owady.

Spośród referatów poświęconych owadom w odnowieniach większość dotyczyła ryjkowców, głównie smolików oraz szeliniaka. Wyniki wykonywanych w Szwecji badań wskazują, że sadzenie sosny późnym latem, gdy aktywność szeliniaka jest niewielka, stwarza sadzonkom możliwości osiągnięcia pewnej odporności na ataki chrząszczy w następnym sezonie wegetacyjnym.

Wiele uwagi poświęcono interakcjom pomiędzy owadami, grzybami przez nie przenoszonymi oraz drzewami żywicielskimi. Referaty wygłaszane przeważnie przez autorów z Europy i Ameryki Północnej przedstawiały rezultaty badań nad rolą patogenów grzybowych w zabijaniu drzew iglastych zasiedlonych przez korniki. Przedstawiono również dowody świadczące, że grzyby związane z kornikami wytwarzają atraktanty wabiące owady pasożytujące na kornikach.

Kilka wystąpień dotyczyło rośliniarek *Diprionidae*, m.in. przedstawiono teorię próbującą wyjaśnić dlaczego tak duża liczba gatunków *Diprionidae* wykazuje skłonności do występowania w gradacjach.

Zróżnicowana tematyka sympozjum poświęconego sposobom regulacji liczebności szkodników obejmowała zarówno informacje o rodzajach zagrożeń ze strony owadów i metodach ich zwalczania w różnych krajach, jak i omówienie projektów integrowanych metod regulacji liczebności poszczególnych gatunków szkodników. Wiele wystąpień dotyczyło praktycznego użycia i dalszych potencjalnych możliwości stosowania feromonów, wirusów, bakterii *B. thuringiensis* oraz kruszynka *Trichogramma minutum*.

Z przedstawionych referatów wynikało, że (przeciwnie niż w Polsce) kontaktowe insektycydy chemiczne ze względu na politoksyczne działanie i uboczne skutki w postaci

wyniszczania entomofauny pożytecznej i gospodarczo obojętnej, stosowane są w ochronie lasu niechętnie i na niewielką skalę. W wielu krajach konieczne jest uzyskanie specjalnego zezwolenia na użycie insektycydów w lesie, a programy badawcze leśnych ośrodków naukowych skierowane są na rozpoznanie i wykorzystanie naturalnych czynników regulujących liczebność szkodników.

*Z Zakładu Ochrony Lasu
Instytutu Badawczego Leśnictwa*